

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шлям. 143.322.
Адреса для телеграм:
"Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці: 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Польщі 3 шв. фр., Чехо-
словакиї 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Справа репарацій.

Кріза конференції знавців у справі німецьких репарацій.

Наради знавців у Парижі, які мають своїм завданням означити, скільки може й має платити репарацій Німеччина, вступили в критичну стадію. Досі обговорювано головні технічні питання, а тепер мали перейти до самої суті справи, а саме до того, які річні квоти й яку загальну суму долгу треба наложити на Німеччину.

Газета „Еко де Пари“ говорить про суми, які їм, представникам, д-р Шахт назвав іншим знавцем, означивши їх, як найбільші, які може виплатити Німеччина. Правда, „Берлінер Таге-блатт“ повідомляє з Парижа, що д-р Шахт ще не зробив жадної офіційної пропозиції, однак в приватних розмовах з різними делегатами він заважав спочатку суму 700 мільонів золотих марок. Однак йому категорично відповіли, що ця сума неможлива до прийняття, і тоді він дав до роздумів, що німецькі річні виплати при певних умовах можна буде еventуально підвищити до 1,2 мільярда золотих марок. „Еко де Пари“ пише з приводу цієї суми, що вона ще дуже далека від домагань союзних знавців.

Остання уступка, на яку згодилася Французька делегація, полягає в тому, що Франція мусить одержати стільки, скільки сама платить Англії в Америці, а крім того ще половину того, що вона видала на відбудову знищених війною областей. З цього повідомлення виходило б, що домагання Франції трохи зменшилися, бо даніше вона домагалася цілої суми, яку видало на відбудову знищених областей. Французька делегація утримує цю свою уступку тим, що на основі умови Франції в Америці та Англії, ці дві держави відмовилися від половини своїх претензій щодо воєнних долгів, які має платити Франція, і що тому вона теж може піти на зустріч Німеччині в дарувати їй половину сум, видалені на відбудову знищених областей.

Поки знавці перейшли до обговорення цієї важкої справи, вони розглядали питання, як можна усунути труднощі теперішнього способу виплати та переказу довжних зобов'язань, так званих „трансферів“. Повсталася думка про заснування „Банку для інтернаціональних плат“, який мав би розв'язати ці труднощі. Цей банк мав би чимолі розв'язати більшу частину організацій, які позаять ще в воєнні часів і приймають німецькі виплати, та перетворити їх у постійні міжнародні організації.

Показалося, що нова організація краще потрібна, щоб регулювати великі нові інтернаціональні рухи грошових вартостей, що відбуваються в зв'язку з репараціями та воєнними долгами. В офіційному комунікаті наради — ми читаємо з приводу цього: „що торкається заміни політичних організацій фінансовими, то погодження воєнних зобов'язань Німеччини треба перенести в області політики в область звичайного ділового порозуміння, яке характеризує нормальний міжнародний стан“.

Проектований банк мав би скластися з трьох відділів. Перший мав би приймати та роздавати німецькі виплати. Другий був би інтернаціональним клірингом для річних чинників. Нарешті третій відділ займався б кредитовими справами. Ця частина організації поки що найменше вивчена й оброблена, хоч відноситься до найбільшого інтересу, бо тут входять у гру всі великі банки, які в цьому кредитового інтересу мали би інтересу Німеччині. Головним завданням цього банку було би відбуття нових кредитів. Цей план мав би служити до того, щоб збільшити кредитову здатність цілого світового господарства.

Газети повідомляють, що нарада знавців дійшла до порозуміння в тому напрямі, що коли репараційні плати Німеччині мають бути урегульовані якось інакше, ніж це було досі, то передумовою до цього має бути утворення такого банку. Однак французька преса з великою резервою обговорює цей проєкт, а англійська, взагалі жодяко не висловлює жодного проєкту.

Відомий французький журналіст Зауеррайн у „Матені“ пише, що нарада знавців має скінчитися цілковитим неуспіхом. Знавці будуть ще радити три тижні, а потім в найгіршому випадку пропонувати урядом план практичного переведення репараційної проблеми, однак лишатимуть незрозумілою головну справу, а саме встановлення загальної висоти німецького долгу, а також числа та висоти річних оплат. Тому треба передбачити, що найімовірніше в квітні має відбутися нова репараційна конференція, яка ним разом буде складатися вже з делегатів від урядів.

Зауеррайн будує свої передбачення на тому, що знавці ніяк не могли погодитися між собою щодо висоти суми німецького долгу. Правда, німецький делегат, д-р Шахт був змушений збільшити на цілого пів мільярда суму річних зобов'язань Німеччини, однак це в лише половиною тої найменшої суми, якої домагаються союзники. Рівночасно Зауеррайн висловлює алогат, що д-р Шахт волів опустити париску конференцію і передати свій уряд кому іншому, ніж робити далі уступки.

І справді д-р Шахт виїхав до Берліна, де його негайно прийняв президент Гінденбург, щоб вислухати його справоздання про парискі наради.

Цікаво, що рівночасно відїхав до Риму також італійський делегат на париску нараду, Прелі, якого теж прийняв Муссоліні.

З усього цього видно, що наради знавців дійшли до рішучого моменту, і тому німецький делегат приїхав до Берліна на останні наради з мірозрадними урядовими чинниками, щоб одержати відповідні директиви, поки сваві сваві останнє слово в Парижі.

„Сокіл-Батько“.

В 35-ліття його існування.

Руханковий показ вправ устроїв у минулу п'ятницю „Сокіл-Батько“ з нагоди 35-літнього ювілею існування Товариства. Точно в заповищеній годині виїшли всі учасники вправ на естраду в залі Музичного Т-ва ім. Лисенка у Львові, де перед дуже численною зібраною публікою перейшли дефілядою серед зауків маршу соколів. Після уставилення руханків і руханочок густою лавою в глибокій естраді виступив перед них заст. голова „С.-Б.“ п. Альфред Будимонський, щоб в заступстві недужого голови, дир. Залічківського Миколи, привітати присутніх і дати короткий образ праці „С.-Б.“ за цілий час його існування. Звіт цей був доволі короткий, не переповнений подробицями, а дав присутнім доволі точний образ праці українського соколіства протягом 35 літ.

Бесідник поділив історію українського Сокола на п'ять етапів, подаючи характеристику кожного етапу окрема. Перший етап від 1892 до 1900 року був часом кристалізації української національної думки, серед безастанних терпів та прихильників „оболонення“. Безпереривні, враз дуже прикри ініціати сприяли великий поступ. Всеж-таки цей час не проминув безслідно, бо серед тих терпів скріплювався народний гурт, національна думка зростала і ставала чимраз твердіше в душах молоді. Кріпшала також шораз більше наша активність.

Надійшов рік 1900, рік рішучого перелому. На загальних зборах „С.-Б.“ побідили прихильники української ідеології, вибираючи до старшини виключно свідомих українців. Завчас другий етап, що відзначався інтензивною організаційною працею. Вирішили членів, учеників і учениць, ремісничої молоді та соціального доросту відбувалися тоді безпереривно цілий день в маленькій залі в неіснуючій вже камениці при вул. Підвалля (тепер стоїть там дім Т-ва „Дністер“). Руханкові та пожежарні філії „С.-Б.“ застеріли по цілій Галичині по містах і селах. До 1905 р. було вже 428 філій по селах і 29 філій по містах. Організовано області зидниги по провінції. Численні курси інструкції дитяколюбів, філії провідників руханки в пожежарницях. Крім цього „С.-Б.“ дав почин і першій організації

кількох інших товариств та установ. За ініціативою „С.-Б.“ основано у Львові „Вищий Музичний Інститут ім. Лисенка“, торговельний „Союзний (чи Народний) Базар“ у Львові, Станіславові і Стрию, що започаткували цілий ряд таких базарів у цілому краю, основано початки ливарської української наклади нот „Торбан“ і ін. Крім того „С.-Б.“ помагає інтензивно до оснування банкової кооперації „Товариство кредитово-урядників і священників“. У цей час дав „С.-Б.“ українському народові перших чотирьох ієнито-ваних учителів руханки для середніх шкіл.

В 1903 р. завчас третій період праці „С.-Б.“ Організаційна праця йшла, як і перше, невпинно вперед, а рівночасно піднято аусили до устроєння всесоюзного свята. На перешкоді була нестача відповідної, власної, української площі у Львові. Тоді за почином голови „С.-Б.“ проф. Івана Боверського піднявся „С.-Б.“ діяти до власного майдану, де міг би почислити сили зорганізованого громадянства: інтелігенції, мішанства й селянства під одним прапором „Сили духа й тіла“. Закінчила праця. Нарід відгукувався прихильно до цієї, алавався, невідвимою такти. А до кількох років при великій допомозі кількох видішних українських діячів та завчас складалася загалу повстан великий „Український Город“ при Стрийському шляху. На тім городі відбувся перший з'їзд в 1911 р., а вже в 1914 році мала ми всеукраїнський з'їзд українського соколіства при співучасті Січової Організації, що також доволі густою сіткою покривала була наш край. Симвічать тисячі зорганізованого народу в поході і в вправах політичних неагитів вразивши в пам'яті учасників і видів, між якими були також прихильні нам чужинці.

Кінеш цього великого свята належить уже до четвертого періоду. Дві чети українських стрільців в одностроїх і озброєних на воєнній лад виступили на майдан, щоб запродукувати атаку на воєнний спосіб. Ніхто з маси глядачів і навіть самі учасники не знали того, що в цій самій моменті вбито австрійського престолонаслідника Франца Фердинанда в Сараєві. Цей мент був уже, можна сказати, початком великої різни народів. Пішли ці дві чети в огонь. За ними йшли даліш і даліш некропальними масами. Крова соколів і січовиків, цих дітей „С.-Б.“, лилася рікою. Українські Стрілці перейшли цілу Україну у всіх напрямках. Ті, що чулом залишилися, дожили шаста бачити війну Україну по кількох-літній неволі в блесках свободи. Та, видно, не судилося їм довго тішитися волею. Зоря нашої свободи аайшла за небосклин. Так скінчився четвертий період.

П'ятий період переживаємо від 1920 року і він триває по нинішній день. „С.-Б.“, вірний своїй програмі, завчас новово до планів фінансового виховання, до духовного школення характерів синів і дочок української нації. Далекий від великої політики, дає лише про те, щоб його вихованці були здорові й сильні тілом і духом, щоб з них вирости добрі громадяни, корисні й охоті до праці, яку собі самі по власній угоді виберуть.

Ось короткий перегляд праці в засауд „С.-Б.“ в його 35-літній ювілей

По широкому світі.

Цими днями приїждить до Німеччини президент одного з найбільших автомобільних підприємств, ше більшого від підприємства Форда, „Дженерал-моторс“, щоб підписати договір з великою німецькою автомобільною фірмою Опел. Газети пишуть, що Дженерал-моторс хоче закупити також велитєвську французьку фірму для виробу дешених автомобілів Сітроєн.

Персія має допомагати своїми військовими відділами Аманулі, який вертється в своелі до без труднощів.

Японія в досі єдиною державою з 15-ти, яка не дала відповіди, чи ратифікує пакт Кельдого.

Німеччина приймає від 1-го квітня 40.000 хліборобських робітників з Польщі.

На парламентній арені.

Справа Жабча на пленарному засіданні союму.

На пленарному засіданні союму дня 15. березня ц. р. на порядку денного поставлено м. ін. нагале внесення Українського Соймового Клубу в справі подій в Жабчу. Нагайсь внесення мотивування від Української Парл. Репрезентації посла а-р Ст. Біляк. Бесідник представив коротко хід подій на основі матеріалів, зібраних ним на місці в Жабчу та підкреснував, що події ті вказують на те, що урядові чинники потурбують розогнюванню релігійної боротьби серед українського населення на Волині, та що адміністраційні чинники своїм поведінням у даному випадку причинилися в великій мірі до виникнення ситуації, яка може загрожувати публічному ладові і правості.

Від Беап. Блюку виступив проти нагlosti внесення православний посол Сегейда, ніби українське, якого українські послы привтали охочими „хрун“, „ганьба“. Сегейда намагався довести, що справа Жабча — це дрібний инцидент, який дякуючи тактові адміністраційної влади вже зліквідовано, та що УНДО події в Жабчу роздуває в агітаційних цілях.

Директор департаменту міністерства освіти Потоцький, як представник уряду, старався у своїй промові звалити всю вину за події на православних та заявив, що православні добровільно вийшли з церкви завдяки тактові поліції. Хід подій в Жабчу представив дир. Потоцький так неврівно, що треба дивуватися, як можуть відповідальні урядові чинники до ті міри хибно інформувати своїх про події своїх звершників.

При голосуванні ухвалено подавальною більшістю нагайсь внеску, що домагається покладання соймової комісії для перевірки подій у Жабчу і притягнення винних до відповідальності. Проти нагlosti голосували лише клуби ББ, ендеків і їх дрібні сателіти.

У зв'язку з подіями в Жабчу відбув православний мітрополит Діонісій, як доповідач, інформаційну конференцію з послами Українського соймового Клубу В. Целевичем і а-ром С. Біляком. Конференція відбулася перед роз'їздом нагlosti внесення на пленумі союму і тривала понад годину.

Прислайте негайно коляду та списки громад і гуртків, що колядували на „Рідну Школу“, щоб втягнути їх у загальний список повітів і громад, який надіть до друку Головна Управа „Рідної Школи“ у Львові, 7-го к. 10.

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

Оповідання.
(Продовження.)

— Не випадок! — це страшний закон. Ось і тепер пані-матку аж підкинуло, аж свербіть язик, щоб крикнути, що це все брехня, — але ні, це не випадок! Щоб урвати розмову, пані-матка моргнула на чоловіка і встала від стола. За нею встали всі. І коли стара Пшепторівська й дивувалася за обід — пані-матка зітхнула перед старою.

— Я така змучена, що мушу положитися; може й ви, пані, положитесь і спічите? — О, ні, ні! — майже підскакала старенька. — Тут у хаті дуже гарячо і душно, ми підемо тепер у сад. Гей, молоді, тепер у сад, бо пані-матка бажав спочити по трудах.

Пані-матка закусила уста і прохала панотця:

— Йди з ними в сад! Що тільки той приїхав, ще й не розговіється, а вона вже присілася до нього. Йди!

— Добре, добре, — каже пан-отець. — Але що я маю робити? Тож не моє діло...

Пані-матка заломала руки.

— Теоретики ви всі, мушники! Вчитесь то шіснаціть літ у школі, щоб жити для правди, в неправду щоб побижати! Потім ще двадцять літ проповідує те саме з проповідальниць народів, і коли приїде така Пшепторівська в його дім і тут сіє неправду! — вія безборонний, не знає, що робити! І то називається наука й мужеська відвага! Йду я сама!

Вийшла пані-матка в сад.

Грицько нудився серед того товариства, тому вийшов у сад, знайшов свою покину яблуню, через якої галяву продиралося легке проміння сонця і як довгий, простягнувся. Очі злилися у

Радянська Україна.

Кабінет для дослідження життя Шевченка.

Культурно-освітні установи Київ відвідали цього року Шевченківські роковини вечорами, вкладами, концертами й академіями. А київська філія Інституту ім. Шевченка відкрила кабінет для дослідження життя Шевченка, його творчості й літератури другої половини XIX віку. Та сама філія організує архів, де будуть зосереджені важні документи з життя і творчості Т. Шевченка та з історії нової української літератури. — З нагоди Шевченківських роковин архів стародавніх актів виставляє багато цінних документів про Т. Шевченка, зокрема про його роботу в комісії, що опрацьовувала старовинні акти в 1847 р., коли Шевченко був у ній мистцем-малюрем і малював старі пам'ятки будівництва на Україні.

Електрифікація України.

Дня 8. березня почався у Москві зїзд представників державних планових комісій з цілого Радянського Союзу. На тому зїзді промовляв між іншим Грицько, колишній нарком освіти УСРР. Він між іншим заявив, що протягом найближчих 5 літ найважливішим центром електричного будівництва стане Україна. Вже тепер загальна сила електричних станцій на Україні вносить біля 20 тисяч кіловатів. Під кінець найближчого п'ятиліття буде вона вносити близько 600 тисяч кіловатів разом з Дніпрельстаном. Сила електричних станцій Донецької Кітловини збільшиться за п'ять літ з теперішніх 190 до мінімум 380 тисяч кіловатів.

Українське вугілля і залізо.

Тойже Грицько сказав, що в паливному бізнесі СРСР донецьке вугілля відіграватиме найбільшу та рішучу роль. Добування того вугілля має в найближчих 5-ти літах збільшитися з 27 мільйонів тон на 48—52 мільйонів тон. Щоб досягнути такої кількості, треба на це зужити 800 мільйонів карбованців. В тім часі треба зреконтрувати 21 великих копалин та вивантажити і побудувати 13 нових. Щороку треба переробляти 10 до 12 великих копалин на копалині американського типу, що могли продукувати до 6 мільйонів тон вугілля.

Про металургію сказав Грицько те, що основним районом, який забезпечує СРСР залізом в Україні, що дає більше як половину всього чавуну в СРСР. Україна потребує на розбудову металургійного промислу дуже багато вкладів. З одного мільярда карб. призначених на ту ціль у цілому Рад. Союзі Україна повинна дістати 750 мільйонів карб. Чи дістане — це інша справа, але того Грицько не говорив.

синє небо, по якому плали легенькі облаки й почав дрімати.

— Пане Грицьку! — промовила пані-матка, проходячи біля нього. — Чого ви положилися в такий невідповідний час? Там стара, простіть мені за слово, бреше, бреше й нема кому виступити проти тої брехні, а виж П знаєте, нераз догнали ви й добре. Йдіть і тепер!

— Нехай собі бреше! — відповів Грицько, обертаючись на другий бік. — Чудово світить сонечко і небо так красне! Нехай бреше! Мене вже збудило це все, я потім поговорю з Багірем, відбершу йому все. Дивіться, пані добродію, яке чудове небо!

— Поет!

— Поет — не поет, а чого ви живете з ними? Йдіть і скажіть: вою, забирайся раз на все!

Пані-матка тільки махнула рукою і побігла далі.

На довгий стежці, що вела через увесь сад до альтанки, стояла Ксеня зі Стецьком. Він говорив щось до неї живо, а вона зривалася рукою дитки з винничком, пригладжувала їм... В альтанці сиділи всі три Пшепторівські і Багір з ними. — Ось вже ловлять його! — подумала пані-матка і промовила до доньки:

— Доню, перепроси на хвилину пана й ходи мені до кухні допомогти.

А коли були самі, мати навчала доньку. Питав:

— Про що ви говорите обоє?

— Про ніщо, він розказував саме про свою сестру, мамцю.

— А не освідчився він ще тобі? — спитала мати, дивлячись пильно донці в очі.

— О, мамця зараз також щось...

— Отже, — продовжала мати, — коли він тобі ще не освідчився, то того ти вистояєш з ним сама одна? Я вже нераз тобі казала, що локні дівчини ще візьма, то має бути до всіх однаково чужа, однаково понаїтмає. Чогож ти кинув Багіря?

ПІВА „CRISTAL“ Львів — вул. Лермонтова 2, 1638 Тел. 35—37. 1—1

Чи нові вибори в Австрії?

Австрійський парламент вже від довгого часу печинний наслідком обструкції соціал-демократичної фракції, яка не хоче згодитися на зміну закону про охорону льокаторів та повільне розв'язання на роки підвищення чиншу до нормального передвоєнного стану, чого домагається більшість парламенту й уряд. Справа ця має для Австрії та її дальшого розвитку дуже велике значення, бо тепер наслідком смішно малих чиншів (наприклад каварії, що платили перед війною по 30 тисяч доларів квартального чиншу платять тепер аського 2 долари) страляти вартість наменції (у Відні їх продажна вартість вносить тепер 5—10 проц. передвоєнної вартості), а це не дає можливості користати для промислових цілей з гіпотечного кредиту й тим способом по-збавляє австрійський промисл мільярдів позички. З другого боку цілком нема приватної будівельної діяльності, бо не оплачується вкладати капітал, якщо вони не можуть давати жалючого опрорентування. Правда, громада міста Відня, в якій панують соціал-демократи, будує дуже багато, однак кошти цих будівель, одержувані за допомогою окремого, дуже великого мешканевого податку, великим тягаром лягають головно на середній стан і без того зубожілий наслідком війни та повсюдної політики.

Тепер соціал-демократична фракція, яка мотивувала свою обструкцію в парламенті тим, що він не має права рішати про таку важну справу, видала комунікат, в якому домагається переведення нових виборів до парламенту, а також видання закону про плебісцит, щоб цю справу можна було передати евентуально на всенародне голосування.

Вся австрійська преса, на виняток, розуміється, соціал-демократичної, дуже різко виступає проти цього комунікату і вважає на те, що нові вибори з їх величезними коштами та відірванням населення наслідком передвиборчої агітації від спокійної праці дуже погіршили би і так лихе економічне становище Австрії.

Потемніючи з соціал-демократами, віддає „Нас Фраз Пресе“ подає між іншим цікалі цифри про будівельний рух в Німеччині після привернення там нормальних чиншів. В 1928 р. видало в Німеччині на нові будови 3,3 мільярди золотих марок і збудовано 290 тисяч нових помешкань. З того 75 проц. припадає на приватну будівельну діяльність.

— Він такий якийсь, такі дочкі, замашисті в нього полі...

— Полі — не полі, замашисті — не замашисті! А й він чоловік. Ще не знаєш, котрий твій сужений, чи може і жаден з них. Стецько, видно, добрий хлопець, але де йому ще до хліба, а той може й завтра до віниці, тому до обидвох однаково чужо! Це одно. А друге: чого ти лишила самого Багіря з „тими во“? Ти-ж чула, як „та во“ вже розбрелася, вона далі молодітне язиком.

— Ова, нехай собі й меле, що мені до того?

— А як вона вихвалить себе, а тебе очорнить і нас усіх? Очорнить перед Багірем, а він повірить і подасть далі і скаже, ну, скаже і Стецькові? Га?

Донька мовчала.

— Отже не відлучайся від них, але тримайся всіх разом, там зараз прийде батько і я приїду туди небаром. І памятай: незаручена дівчина до всіх однаково чужа!

— Добре, прошу мамці, — відповіла, відходячи.

А тимчасом тоді саме, коли пані-матка поклікала доньку, пані Пшепторівська зловилася руками за голову й мало не розплакалася:

— Вандю! — каже до доньки, — біжи мені як стій до дому! Я спішилася й забула замкнути шафу, а там наше срібло, наша біжутерія! І вікно — о, Господи! — забула я заперти! Як хто влізе в хату! О, Господи! Біжи-ж, моя доню, і позачиний усе!

Донці приходило це мабуть уже не вперше почути таке слово.

— Як мамця тепер усе забувають! Там прецінь наші золоті годинники й перстені з брильянтами. Йду! Йду! — і вона швела в тінях дерев.

Коли Ксеня вернула, говорила далі зі Стецьком та, говорючи, все більше й більше наближалася до альтанки, аж поки не увійшла до неї і не сіла біля Місі.

Грицько захопився на увесь сад.
(Продовження буде.)

Фальшивий політичний документ.

Сензаційний скандал серед російської еміграції.

Цими днями в Берліні арештовано московського емігранта Володимира Орлова. В 1917-18 р. він служив у більшовиків у чекі, а потім втік до Одеси і став начальником розвідки Врангеля в Берліні, далі займався підроблюванням різних видів то урядових документів Радянського Союзу і Комінтерну, які і продавав в Америці. В 1922 р. він брав діяльну участь у підготовці замахів на Чичеріна, Крассіна, Раковського та інших діячів радянської дипломатії. Разом з буйшим московським соціал-революціонером терористом, Борисом Савінковим, полковником Ельзенгеном та англійським шпיוном капітаном Сізнеем Рейлі Орлов організував замах на радянську делегацію в Берліні. Пізніше Орлов стояв у тісному зв'язку з буйшим начальником відділу для чужинців при берлінській дирекції поліції, Бартельсом.

Тепер Орлова арештовано з наказу берлінської поліції власне за підроблювання документів, які мали компрометувати більшовиків. Слідство, яке веде берлінська поліція, встановило, що відомі підроблені листи Андрія Лівницького з Варшави, які свого часу опублікував у Відні „А-Бенд“, в Парижі „Українські Вісті“, а в Харкові „Комуніст“, підробив власне Орлов. Є також позначки, що в підроблюванні цих листів замішаний один з вищих урядовиків берлінського більшовицького політичного представництва. Виходило, що Орлов підробляв документи на два боки: для капіталістів і для комуністів.

Німецький уряд збирається після закінчення слідства видалити Орлова з Німеччини.

За опанування нафти.

Намірена злука двох найбільших нафтових товариств в Америці.

В біржових кругах Нью-Йорку обговорюють справу недалекої злуки двох найбільших американських нафтових товариств — Стандарда Ойл і Вакуум Ойл. Таким чином, коли ці злука буде переведена, вся нафтова продукція Америки буде сконцентрована в одному величезному підприємстві. Та цього мало. Досі ці дві компанії у своїй діяльності до опанування всіх нафтових теренів по чужих країнах не раз ворожо виступали проти себе. Тому намірена злука обох товариств буде означати величезне скріплення становища Америки на світовому нафтовому ринку. Можливо, що ця злука була підштовхнута також мотивами закордонної політики, бо досі найбільшим конкурентом Америки в справі опанування світових нафтових теренів була Англія. Американські газети пишуть, що між обома товариствами вже досягнуто порозуміння в справі використання нафтових теренів у Венесуелі, а також в справі аугіття радянської нафти.

На рідношкільні теми.

Міліон членів „Рідної Школи“.

Коли літом минулого року „Рідна Школа“ напхалася в безвихідному фінансовому положенні, тоді появились в наших часописах статті про саванію товариства рідного змісту й настрою. Ліва преса ворожила „Рідній Школі“ неминучий розвал, спихаючи всю вину на теперішню Головну Управу.

Але „Рідна Школа“ не впала, навпаки, перешовши тяжку фінансову кризу, змогла завдати найбільшій жертвеності нашого патріотичного громадянства, а особливо духовенства, не тільки випростати біжучі вагетости, але й сплатити значну пайку довгія в попередніх літ.

А всетаки ситаємо, що буде далі? Чи знову в літні наші часописи будуть переповнені розпучливими відозвами Головної Управи про негачину поміч і саваніями статтями громадян доброї й алої волі, чи може життя „Рідної Школи“ попливе вже спокійно, без фінансових клопотів? На жаль, ті самі клопоти, що мучили Головну Управу минулого літа, вернуть і в цьому році, якщо справи організації товариства не постануться інакше.

На найближчому Загальному З'їзді „Рідної Школи“ буде ухвалений новий статут, по якому обсяг діяльності товариства має обіймати всі землі польської держави. Після затвердження цього нового статуту товариство зможе поширити свою роботу й на волинські, холмські та поліські землі, розуміється, оскільки влада цей новий статут затвердить.

Першим старанням товариства буде тоді придбання як найбільшого числа членів. Чи міліон членів „Рідної Школи“ — це утопія? Ні, це справа цілком можлива й навіть не так важка до переведення! Якщо кожний член дасть річно два золоті вилатки, то товариство матиме на рік два міліони золотих, якими зможе без журби покривати всі свої шкільні, закордонні, бурсові, видавничі й адміністративні вилатки.

Отже придбання якнайбільшої кількості членів — це найважливіше й найважніше завдання теперішньої й найближчої управи „Рідної Школи“. Але такої далекосяглої організації сама Головна Управа зі свого центрального осілку вчинити не може, навіть якщо бача дуже великий адміністративний апарат. Це можуть і повинні виконати в першій мірі старшини Кружків товариства, повітові Союзи Кружків чи то Кружки, наділені правами повітових Союзів Кружків, суджовики, ваяні в Кружках і повітових Союзах, відтак кооперативи відповідними поученнями, патріотична академічна молодь, а вже найкраще й найуспішніше наші духовні, які мають завжди нагоду безпосередньо аносити з народом.

Кожний свідомий український громадянин повинен вижити своїм обов'язком, впоїти в кров

і кости всім нашим людям без різниці пола; стаду й піку, що приналежність до „Рідної Школи“ й точне плачення річних вилаток по 2 зол. — це необхідний народний обов'язок кожної нашої людини, що хоче рятувати свій наріз від національної й релігійної загибелі.

Нехайже ніхто не спігне в роботі для придбання членів „Рідної Школи“ доти, доти не побачить на узбрині кожного українця й українки почесної металевої членської підстави „Рідної Школи“, яку „Рідна Школа“ небагом зареде і пню кожного свого члена називати.

Справним способом можна використати тепер й антиалкогольну пропаганду для загальної цілі: переконати людей, що половина гроша, марнованого досі на алког. напінки, алягнучу-лаб й удержалаб нам всі закоронки, школи, бурси а навіть проєктовану українську промислову школу у Львові.

Поклишо постараймося про те, щоб ще до літа „Рідна Школа“ могла нараховувати бодай сто тисяч членів, а тоді не перне знову та дуже прикра минулорічна фінансова скрута!

А сто тисяч членів припабати — це хіба вже не так тавко! Тільки сильної й доброї волі та твердої віри в успіх! Чехи ще недавно робили таксамо.

Відгомін 1914 р.

Цікаві документи про сербську закордонну політику.

Недавно в Берліні вийшов перший том великої трьохтомової праці сербського легатійного секретаря, Богіменіча, який протягом сімсот років переліком був у Берліні, про закордонну політику Сербії від 1803 до 1914 р. Цей перший том містить акти з сербських архівів головно донесення сербських дипломатів, а також інструкції президента міністрів Пашіча та телеграми російського царя.

Опублікований тепер офіційальний матеріал потверджує те, що відомо було досі про сербську політику та її боротьбу проти Австро-Угорщини. Однак його цікавість полягає в тому, що він дуже гарно змальовує роботу вчутних сербських дипломатів в Європі.

Таксамо цікавою й багатим матеріалом є книга буйшого сербського міністра Понавочича „Крон словян“, в якій він висловлює між іншим твердження, що сербський уряд кілька тижнів наперед одержав відомості про планований замах на архієпископа Франца Фердинанда.

Сербський уряд оголосив обох цих авторів ардинанями, що працюють на користь Німеччини й користають з корій актів, які свого часу, під час окупації забрав німецький уряд в Білгороді та заповідав оголошення офіційальних актів у тих справах, що мають поантисся в так званій блакитній книзі.

Е. ЧИКАЛЕНКО.

До ювілею П. Мілюкова.

(Уривок зі щоденника.)

(Докінчення.)

Про народню школу зробив доклад В. К. Прокопович, який був на учительському з'їзді в Петербурзі. Він спинився на тих висловах про школу, з українського викладавкою мовою, які чути було в думі: „вони не просять“, „вони не хотять“. Навпаки, в „Раді“ у 1906, 1907 роках друковано заяви робітників, селян, підписані тисячами душ, про потребу своєї школи, своїх катедр по університетах. Коли голова державної думи Родзянко заявив у думі, що селяни „не починають і не хотять українського языка“, то земляки Родзянка, катеринославські селяни надрокували протест проти цієї заяви, підписаний 1800 душами. Несвідомі селяни дійсно не просять і не хотять, але не тільки української школи, а й до всякої їм байдуже, а тільки ворухнуть-ся свідомість селян, то вони зараз вимагають своєї школи. Це заявлялось і в пресі, і на всяких з'їздах, а до 1905 року навіть земства деяких губерній вимагали української школи. Виходить, що і просили і хотіли і визнають потребу в ній і вимагають.

М. С. Грушевський про катедри сказав з скороченні те, про що він писав не раз і заявляв, що торік він сказав для кадетів пояснюючу записку для законопроектів про катедри, які досі кадетська фракція не викрестала, хоч перед виборами у четверту думу кадати впрочно обіцяли внести законопроект цей у думу.

Нарешті М. П. Василецько сказав, що під час ювілею „Русских Ведомостей“ в адресі від української преси справедливо підкреслено, що ця ліберальна газета за все своє 50-літнє існування майже ніколи не авертала уваги на націо-

нальні питання в російській державі взагалі, а на українське зокрема. Це саме можна сказати про всю поступову російську пресу, крім хіба польського питання. Вона просто „прогавила“ питання, які хвилюють більшу частину населення Росії і які вже так значно вирости, що не помічати їх стало неможливим. Але й досі кадетська преса не ставить українського питання, не дебатують його, не полемізують, а наче не помічає, наче ігнорує його і це подзе привід думати, що вона до нього ставиться негативно.

По скінченні доклада Мілюков заважив, що з приводу інформаційних докладів він нічого не має сказати — чого він не розібрав, то перепитував, але програмова промова М. С. Грушевського потребує обговорення.

Він цілком згоджується з українською програмою мінімум, яку кадетська партія взялася боронити, коли умовалася з українцями перед виборами в 4-ту думу: народня школа на рідній мові, вичування української мови в середніх і в педагогічних школах, катедри по українознавству по університетах, мова в суді — це він все раз у раз визнавав і визнає, але з автономією України, особливо з федеративним устроєм Росії, він згодитись не може. Кадетська програма визнає автономію для Фінляндії та Польщі, бо там за говорити історія і сучасний стан, в українців цього не було в історії і нема тепер. Щодо федеративного устрою, то він рішуче проти цього, бо це приведе до її розпаду. Та, взагалі кажучи, українці зовсім не так розуміють федерацію, як повинні. Федерація є стремління до об'єднання, а не розднання. Американські штати, або германські королівства та герцогства були зовсім самостійні, а потім увійшли в федерацію, тобто об'єдналися. Українці ж з одного державного тіла хотять утворити федерацію, яка складалася би з окремих суверенітетів. Він боїться, що ці думки пошкодять українцям, бо обурять проти них навіть і поступове російське громадянство.

М. С. Грушевський в гарній промові відповів йому, що вся історія українського народу свідчить про його боротьбу за автономію, а в наші часи ця ідея, починаючи від „соединенныхъ славянъ“, іде через Кирило-Методієвське братство, через Драгоманова, „Кієвскую Старину“ до наших днів. Ще недавно „Рада“ в ч. 14 зовсім отверго в передовиці заявила, що ми автономісти-федералісти і з цим ми ніколи не крились.

Ми зовсім не наважимося на розпад Росії, навпаки, думаємо, що забезпечення національних прав кожного народу, з яких складається Росія, тільки зміцнить її цілість.

Треба заважити, що ця полемічна промова Грушевського була яскрава, кольоритна і дуже гарна, тоді, як перша програмова — суха, книжна, наче лекція, але звичайно, дуже змістовна, остання ж — і змістовна і переконуюча.

Мілюков видимо був вражений і не зміг П збити, а обмежився тільки сказати, що при такому розумінні українцями федерації, кадети напевно порозуміються з ними, але тепер, на жаль, він не може дебатувати цього питання, бо вже пізно і йому час на нараду з кадеатами.

А тимчасом було записаних ще кілька душ, що мали говорити. Тоді на пропозицію голови Е. Г. Шольца, промови обмежено п'ятьма хвилинами.

Ф. П. Матушевський встиг тільки сказати Мілюкову, що напелене кадети прийдуть до думки про федеративний устрій Росії як пришили до думки про потребу народної школи та катедр для українців, що перше відкидали. Сам Мілюков, коли був на археологічному з'їзді в Києві 1899 року, то не хотів визнаати насуваючих потреб українців. Що ж до потреби автономії, то українці завжди про неї дбали. Навіть предок теперішнього Капіста їздив у XVIII віці до Берліна шукати піддержки для України в Прусії.

І. М. Полторацький, в гарній і гарній промові, висловив думку, що агарне питання, яке було

ВІДУКНІ ДНІ.

Від Кавказу...

Десь там, далеко-далеко до синій вони об землю черкає, — стоїть Кавказ, високий та гремучий.

Чували ми про нього багато. З обов'язкової і притягнотури в гімназії, з промов і декламацій на вічах і концертах.

Кавказ!

На ньому справедливі боги прикували до скали добродія Прометей, вата, що показав людям як робити вогонь, коли є дрова. Люди так захопилися тим, що почали винищувати ліси, випродуючи поля Карпати, чи Біловезі заграничним фірмам.

Кавказ!

Від нього аж по одну річку коло Черемисиля тягнеться один лан, а його власником... хто хоче і не хоче. На цій лані алавер-давня мчи один нарід, який давав їсти кожному, хто до нього заблакував. Давав їсти, потім почав слухати, а вкінці затулював на сумку нуку: „Віда тія чайці не боє!“

Кавказ!

Так називається і одна поема Шевченка, через яку в школі стільки поспіалося дівчок, а на концертах тільки абишалося декламаторів.

Отой саме Кавказ, далекий, високий, романтичний прийшов мені на думку, коли я дістав журнал „Хвилі Кубані“. Журнал вишаний у Праві, гуртком емігрантів, яких доля прогнала з їх прекрасної батьківщини.

„Ми рішили видати всі твори Якова Кухаренка, батька-отамана кубанського війська і притата Шевченка“.

Так пише мені редакторка журналу.

А далі:

„Черкнїть 2—3 слова про вишання творів, може хто з Галичини відгукнеться і пришле передплату (10 к. ч.)“.

Черкнув я тих 2—3 слова, додавши до цього історично-географічний вступ, але чи що буде з цього мого черкнення?

Дай Боже, щоби після нинішнього фейлето-лу заспала мене наша читачка публіка запитами про адресу в-тва, величину книжки, ілюстрації, папір і окладнину. Я радо послужив би для доброї справи, не жадаючи навіть опусту для себе.

Але Шановна Редакторко! Я не впаив в місяця, а родився, живу і не хочу жити в Галичині.

Не перечу. Ми любимо Кавказ (сідогданий, високий, гремучий, рілля), википаємо його дуже часто як риму до: наказ, образ, перелаз, а навіть до: нас, час, мас, окрас... Любимо героїсько племя кубанців, знаємо про Кухаренка, а навіть любимо про не все читати... Цього нсього не перечу, а ще й де можу, видигаю, але що до купівлі книжок, то ми... любі не бказати... вважаємо... ну... розуміємо... бачите... не дуже... теж.

Галактіон Чіпка.

„Гвоздем“ за перших дум, вже повинно у кадєтській замінитись національним питанням і коли кадєтська партія не хоче стати тільки великорусською, вона повинна рахуватись з стремлінням українців, як з ними рахується київський кадєтський комітет, та він і не може не рахуватись, бо ось тут — а десятки кадєтів, що зібрані в цій залі — сім сілдохих українців.

Мілюков знов відповів, що він власне ніколи не був противником українського самоозначення (самоопредєлення), а тепер, після вислухання інформацій, тим більше, а ідеали українські такі далекі, що про них реальним політикам нема чого сперечатись.

Але Мілюкову трудно вірити. Він, наприклад, запевняє, що разураз визнавав за українцями право на самоозначення, але це неправда, бо на з'їзді журналістів 1905 року в Петербурзі він, правда, неопіфіційно, а в приватній розмові з нами — „інородцями“, висловлювався виразно, як центрист-нівелятор. Правда, тоді він не бачив українського руху, не вірив в його життєву силу, а тепер, здається, вже переконався, що з цим рухом треба рахуватись.

Коли закінчилась нарада, то ми, сміючись, говорили один одному, що Мілюкова начили так, що він не знає, як і в думські двері просується.

23. лютого 1914 р.

Дійсно, промова Мілюкова в думі 19-го лютого найбільше змістовна, найбільше обгрунтована. Коли читаєш її, то так і бачиш виразно, що оцей факт він узяв з доповіді такого, а цей уступ від такого і вся промова складена на основі доклада, зробленого йому в Києві. Ця промова, перекладена з стенографічного думського звіту, надрукована в ч. 49 „Ради“ за 1914 рік.

Занедбана справа.

За опіку над ремісничою молоддю.

Захолом тов. „Зоря“ відбулися в четвер 14. п. м. сходами в домішній тогоч товариства під проводом директора Тачковського, на яких виступив обширний реферат в справі опіки над ремісничою молоддю о. Малиновський. Референт об'явив помислений добре а справу опіки, бо відбув навіть спеціальну поїздку до Німеччини для вивчення тої справи. Провідною ідеєю в ході думок референта було виловити ремісничу молодь з темного підвала як фізичного так і духового та зтворення з неї здорових морально і фізично а ріпночасно свідомих національно громадян. На програму опіки повинно скластися два елементи: 1) максимальний план, що об'ймає би справу ремісничих домів і палаток з викладовими сальми, бібліотеками та пашою для спортивних забав і приміщеннями для продовження часу по скінченій шоденній роботі; 2) мінімальний план агуртування покищо якнайбільшого числа молоді під відповідною опікою поза варстатами праці.

В ширшій дискусії, яка розвинулася, забирали голос о. Липиний, о. Бучацький і пп. Гевак, Галібей, Чума, Кандяк, Стефанівський, Карпик, Березовський, Белегай, Волосенко та Преторіус. Як головну точку балачок усталено справу відповідного добору людей, які мають зайнятися опікою та вишуканням, зглядно будовою відповідної домішки для ремісничої молоді. Істнуча домішка в тов. „Зоря“ може помістити найвище 50 хлопців, а всіх термінові українців у Львові є біля двох тисяч; їх разо приймають до польських товариств, де вони поволі денационалізуються і відпадають від нашого народу.

Сходили покінчилися вибором ініціативного комітету в складі оо. Малиновського та Бучацького і пп. Стефанівського, Гевака та Волосенки, який має в найкоротшому часі в порозумінні з іншими українськими установами опрацювати програму праці.

Учасник

Ограбили поштовий вагон.

Забрали 105 тисяч зол.

В п'ятницю в год. 7. вечером на поштовий амбуланс особового поїзду (що виїхав із Розвадова) біля Дембичі підчас руху напало двоє людей, один в односторонній залізничного ревідента, другий в шп. олізі. Під загрозою револьверів заволоділи шинарами поштового урядовця Букалу та возного Я обох підчас руху поїзду викинули на залізні шляхи. З вагону забрали готівкою 105 тисяч зол. і багато грошових листів і вартостевих посилок. Поліція веде слідство.

Апел. присуд на членів біл. „Громади“.

Вилєський апеляційний суд видав присуд у справі членів білоруської „Громади“, засуджених за протидержавну діяльність. Апел. суд алазіли присуд І. Істаніші наслідки, що були, послам Тарашкевичей, Рак-Михайловському, Матаї та Волошиніві, що були засуджені на 12. літ тюрми, аменшав кару на 6 літ в'язниці для кожного. Трьох засуджених по 5 літ і 4 по чотирі кори суд увільнив.

Побічні платні не можуть перевищати держ. платні.

У президії польської ради міністрів опрацювали проект розпорядку, на основі якого держ. урядовці, які займають становища в надарних і контрольних радах, у комісіях банків, держ. підприємств і монополій, мають одержувати винагороду з того титулу лише до якоїсь висоти, яка не перевищала би їх платні. Проект цей ввійде під наради ради міністрів.

Диктатура в Німеччині?

Є чутки, що президент Німеччини до Велікодні покличе на диктатора ген. Гренера, на осн. 48 уст. конституції Кабінет зреформується зовсім. Канцлером буде Лютер, міністром закорд. справ Кас (центр.), а мін. скарбу дир. Держ. Банку д-р Шахт.

Німеччина відмовила візи Троцькому.

З Москви повідомляють, що німецький посол при більшовицькій посольстві Діркен, який тепер є в Берліні, на просьбу Літвінова дав до розуміння німецьким правлінням колам, що уряд РСРР. був би нездоволення, колиб німецький уряд дав Троцькому візу на візд у Німеччину. „Вечерній Москва“ повідомляє, що нім. уряд о-кончею відмовився дати візу Троцькому.

Солідарний Чічерін.

Берлінський центр. орган „Германія“ повідомляє з Москви, що рада нар. комісарів продовжила комісареві закорд. справ Чічерінові його відпустку для порятунання зворовла до 1. травня п. р. Чічерін вислав до гол. управи партії письмо, в яким заявляє, що солідаризується з закорд. політикою уряду та заповідає, що хоче остати в партії. Далі заповідає Чічерін, що 1. травня хоче вернутися у Москву й обняти керівництво закорд. політики.

Чічерін буде послом у Римі?

З московських дипл. кол зачувати, що Чічерін не верне на становище комісара закорд. справ. З огляду на стан здоров'я буде він іменованій більшовицьким послом у Римі.

Тугачевський арештований?

„Кур. Варш.“ повідомляє, що в Москві розійшлася чутка, що Тугачевського арештували. Кілька днів тому арештували його ад'ютанта Крамарчука.

Монархістично-більшовицький маніфест.

„Н. Вр. Тгт.“ повідомляє з Берліна, що вел. ки. Кирило видав як одиникий претендент до рос. престолу маніфест, у яким заповідає, що хоче російську політику повести на відновний шлях. Вел. ки. Кирило хоче здержати більшовицький устрій та залепити народнім преставникам постійний вплив на законодавство. Головною підпорою нової монархістичної системи була би більшовицька система. Далі заповідає маніфест введення 8-годинного дня праці, свободи виборів і преси. Вкінці заповідає ки. Кирило, що вірять у свій недалекий поворот до Росії для виконання царських обов'язків.

Колиб у РСРР. прийшло до контрреволюції...

„Н. Фр. Пр.“ повідомляє з Царгорода: Троцький сказав, що колиб йому не дозволили на побут у Німеччині, тоді постарався про дозвіл на побут у Норвегії або Голандії. Далі сказав Троцький: Сталін вірить у можливість існування нац. комун. держави між капіталістичними державами. Троцький каже, що не можливе і існування такої відокремленої комун. держави. Надій дик. рос. груп на скорий упадок більшовицького правління не адієтється. Колиб прийшло до контрреволюції, то вона матиме фашистський характер. Із теперішніх більшовицьких реформ удержитися напевно управління справи земельної реформи.

Мадридський університет зачинений.

Карні санкції.

Мадридський університет зачинений на основі королівського декрету до жовтня 1930 р. Ректора, деканів поодиноких відділів і адм. секретарів завісили в урядуванні. Їх функції об'яв. іменованій властими комісаріат. Рівночасно король підписав шість декретів про карні санкції, як пересунення речизни іонітів, утрату відбугих мєстрів і т. д. Санкції ці торкаються всіх есп. вищих шкіл і університетів, за винятком п'ятиох. На вулицях Мадриду сильні поліційні відділи й товпи публіки. Около 20 професорів мадр. університету заявили, що не беруть відповідальності за евент. консеквенції заряджень, виданих властими в авизи з подіями в вищих школах.

Габібула капітулює.

Габібула вислав до Аманулі парламентаристів і просив адержати на кілька днів воючу акцію, щоби опрацювати умовини, на яких Габібула міг би піддатися. Заняття Кабула Аманулою є справою кількох днів.

Громадяни! Чому не став Ти ще досі членом Товариства „Просвіта“?

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8:57:30—8:57:50, канадський долар 8:57:30—8:57:50, чеська корона 0:26:33—0:26:50, австрійський шілінг 1:25:00—1:25:30, румунська лєа 0:05:00—0:05:25, французький франк 0:34:50—0:34:75, швейцарський франк 1:71:50—1:71:50, фунт штерлінгів 43:40:00—43:40:00, радянський червонець 17:50—18:00.

Золото: 20 корон 36:00:00—36:70:00, 20 франків 33:20:00—33:60:00, 20 німецьких марок 41:20:00—41:60:00, 10 російських рублів 46:30:00—45:30:00.

Срібло: Австрійська корона 0:67:00—0:67:50, 5 австрійських корон 3:45:00—3:50:00, австрійський флорен 1:72:00—1:73:00, російський рубль 4:50:00—4:50:00, копійка 4:50:00—4:50:00.

На дні такого твору лежить техніка за-
своєна собі а методом театру Піндєдєла та Го-
рефєнова: перелюдати межі дійсності та театру,
так, щоб навіть у менті відсутності постичи
той омані добути нове несподіване вражєння.
Зрєштовжє всєх ця сатира переходить у деяких
сценєх у типову легку французьку комєдію
кращого зразка, не бульварно-сєзонного. Сам
автор написав собі а пєсє менше-бїльше рецен-
зїю на свій твір стилєм відомого перекладачка
Боя. У всїх комєдїях почуватєся в рази-годи
його вагання: чи може він дати повну волю
своєму темпераментовї та дотєповї, чи може
кращє триматись скептичного тону супроти
власної працї. Цє вагання завважило, адьдєтьсє,
на самїх розвязцях пєсєн, якє була би багатов
глибша, якби вичїзлась тим, чим починаєтьсє
менєштинна „муза“ Лєвєра і поєст Гєжєжє, могла

M. P.

M. K.

В друкарні Видавничої Спілки „Ліра“ Львів. Видав. 19